

Justitieombudsmannen
Stefan Holgersson**Inspektion den 6 oktober 2016 av Enheten för individ och familj,
Ensamkommandegruppen för barn och unga, vid socialförvaltningen
i Flens kommun**

Närvarande från Riksdagens ombudsmän: byråchefen Carl-Gustaf Tryblom samt hovrättsassessorerna Johan Albihn (protokollförare) och Malin Hjalmarsson.

Inledande möte

Inspektionen inleddes på förmiddagen med ett kort inledande möte med enhetschefen Petra Kruse.

Carl-Gustaf Tryblom redogjorde kortfattat för den undersökning av handläggningen av ärenden som rör ensamkommande barn som JO Stefan Holgersson har beslutat om (se JO:s ärende med dnr 5565-2016).

Petra Kruse uppgav i huvudsak följande.

För närvarande är det fem handläggare och en specialistsocionom som arbetar med ensamkommande barn. Arbetsbelastningen har varit mycket hög sedan hösten 2015. Det har dessutom varit stor personalomsättning. Vissa arbetsuppgifter har därför behövt prioriteras ned. Den höga arbetsbelastningen har i vissa fall medfört att det tagit lång tid innan det har varit möjligt att hålla det första utredningssamtalet med barnet. Gruppen för ensamkommande barn har för närvarande många öppna utredningar som inte har kunnat slutföras i tid, och i många av de ärendena saknas beslut om att förlänga utredningstiden.

Granskning

Efter det inledande mötet granskades ca 15 av enhetens ca 35 akter i ärenden beträffande

- barn som är födda 2001 och senare,
- barn som är födda den 1 september – 31 december 1998,
- flickor födda 1999 samt

- barn där det under år 2016 har gjorts ett ingripande (omedelbart omhändertagande eller ansökan om vård) med stöd av lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU.

Iakttagelser under inspektionen

Vid granskningen av akterna bekräftades de uppgifter som Petra Kruse lämnade vid det inledande mötet, dvs. att det i många fall förekom långa utredningstider, att det saknades beslut om att förlänga utredningarna och att det i vissa fall hade tagit lång tid innan det första utredningssamtalet kom till stånd.

När det gäller utredningstider noterades bl.a. följande exempel:

- En utredning gällande H.W., född 2003, inleddes den 16 oktober 2015 men var vid granskningen ännu inte avslutad.
- En utredning gällande Q.S.A. inleddes den 29 december 2015 men var vid granskningen ännu inte avslutad.
- En utredning gällande J.A., född 2001, inleddes den 22 oktober 2015 men var vid granskningen ännu inte avslutad.
- En utredning gällande H.Z., född 1998, inleddes den 19 maj 2015 och avslutades den 22 mars 2016.
- En utredning gällande A.A.M., född 2001, inleddes den 13 november 2015 men var vid granskningen ännu inte avslutad.
- En utredning gällande E.S., född 2004, inleddes den 6 november 2015 men var vid granskningen ännu inte avslutad.
- En utredning rörande A.S., född 1991, inleddes i november 2015 och var vid granskningen ännu inte avslutad.

En generell iakttagelse var att det saknades beslut att förlänga utredningen i de fall där den hade pågått längre än fyra månader. I det ovan nämnda ärendet rörande Q.S.A. hade det i journalen noterats att "utredningen dröjer" på grund av arbetsbelastningen, men det fanns inte något beslut om att förlänga utredningen.

När det gäller tidpunkten för det första utredningssamtalet gjordes bl.a. följande iakttagelser:

- I ett fall gällande A.A.M., född 2001, inleddes utredning den 13 november 2015 och ett första utredningssamtal hölls den 8 augusti 2016 (ett samtal i samband med hembesök gjordes dock den 22 december 2015).
- I ett fall gällande J.A., född 2001, inleddes utredning den 22 oktober 2015 och ett första utredningssamtal hölls den 2 mars 2016.

Av anteckningarna i akten som rörde A.S., född 1991, framgick att den gode mannen hade fått ta hand om uppgifter som rörde sådana angelägenheter som familjehemmet ofta hjälper barnet med, t.ex. att boka tid hos optiker och hur man skulle gå vidare med ett erbjudande om ”sommarjobb”. Det fanns i ärendet också uppgifter om att familjehemmet inte hade upplyst om att barnet hade en sjukdom och även vårdats vid sjukhus en längre tid. De omständigheterna sammantagna med osäkerhet rörande familjehemmets ekonomi ledde till frågor rörande familjehemmets förmåga att fullgöra sitt uppdrag utan omfattande stödinsatser från socialnämndens sida. Av akten framgick inte att det hade vidtagits några sådana särskilda stödåtgärder och rent allmänt föreföll det utifrån dokumentationen i ärendet som om socialtjänstens insyn i familjen hade varit begränsad.

I april 2015 beslutades att placera A-R.M., född 1998, i ett s.k. förstärkt familjehem. I december 2015 kontaktade familjehemmet förvaltningen och förklarade att det ville avsluta sitt uppdrag eftersom familjehemmet hade fått ett erbjudande om att ta emot annat barn mot en högre ersättning än den som Flens kommun erbjöd.

I ett par fall verkade ett beslut om placering ha grundat sig på en utredning som utfördes av ett företag som ”rekryterade” familjehem (bl.a. L.T.T., född 1999).

S.A., född 2004, kom till Sverige 2008. Han bodde inledningsvis hos en anhörig men placerades sommaren 2014 i ett familjehem. Efter en tid blev S.A. på nytt placerad hos den anhörige. Familjen flyttade senare till Stockholm. Det lämnades uppgifter som bör ha ingett socialtjänsten oro för S.A:s förhållanden. Någon utredning förefaller inte ha inletts för att klarlägga bl.a. förutsättningarna för familjehemmet att ge S.A. god vård.

I några av de granskade ärendena hade barnen omplacerats till ett annat boende. Som exempel kan nämnas F.A., född 2010, och A.A.M., född 2001. En generell iakttagelse var att det i de ärendena inte fanns någon omplaceringsutredning i barnets akt. I ett fall angående A.R.M, född 1998) verkade det som om ”familjehemsbolaget” på eget initiativ och utan samråd med socialtjänsten hade placerat om barnet till ett annat hem som drevs av samma bolag.

Frågorna om utredning av familjehem och omplaceringsutredning berördes vid det avslutande mötet, se nedan.

En generell iakttagelse var att det i de flesta av de granskade ärendena saknades överväganden av socialnämnden i frågan om vården fortfarande behövs (se 6 kap. 8 § första stycket SoL).

Avslutande möte

Inspektionen avslutades samma eftermiddag med ett möte. Från enhetens sida deltog specialistsocionomen Anna Väst. Under en del av mötet närvarade specialistsocionomen Ann-Christine Salenby.

Carl-Gustaf Tryblom redogjorde kortfattat för de iakttagelser som hade gjorts under granskningen. Han förklarade att redovisningen inte innefattade någon kritik mot förvaltningen utan endast var en redogörelse för vilka uppgifter som skulle vidarebefordras till JO Stefan Holgersson.

Anna Väst uppgav bl.a. följande:

Det finns ett HVB-hem i kommunen, men många av barnen är placerade i konsulentstödda familjehem. HVB-hemmet har 27 platser fördelade på tre avdelningar. Kommunen har också ett utslussboende med ca 10 platser.

Att de akter som nu har granskats inte innehåller några familjehemsutredningar beror på att de handläggs i ett särskilt ärende rörande familjehemmet. Det innebär att inte heller socialförvaltningens besök i familjehemmet med nödvändighet framgår av barnets akt.

När det gäller omplaceringar av barn arbetar gruppen för ensamkommande på följande sätt. Om det fortfarande pågår en barnavårdsutredning när omplaceringen blir aktuell genomförs en eventuell omplaceringsutredning inom ramen för barnavårdsutredningen. I de fall barnavårdsutredningen har slutförts öppnas en ny utredning endast om det finns anledning till oro för barnet. Förvaltningen prioriterar att tala med barnet om omplaceringen så snart det är möjligt.

Ann-Christine Salenby uppgav bl.a. följande:

Sedan hösten 2015 har det funnits ett stort behov av att rekrytera nya familjehem. I normalfallet träffar socialförvaltningen det tilltänkta familjehemmet och begär in registerutdrag innan det blir aktuellt med placering där. Den mycket höga arbetsbelastningen det senaste året har dock medfört att det har varit nödvändigt att placera barn i familjehem som ännu inte har hunnit utredas. Utredningarna har fått göras i efterhand och förvaltningen arbetar fortfarande för att komma ikapp med dessa.

Vid protokollet

Johan Albihn

Protokollet uppvisat den

Carl-Gustaf Tryblom

Jag har tagit del av protokollet. Inspektionen ingår som en del av en pågående undersökning av handläggningen om ärenden som rör ensamkommande barn. De samlade iakttagelserna och mina uttalanden kommer att redovisas i JO:s ärende med dnr 5565-2016. Jag gör därför inte här något särskilt uttalande med anledning av iakttagelserna vid inspektionen.

Ärendet avslutas.

En kopia av protokollet tillförs ärendet med dnr 5565-2016.

Uppvisat 2016-10-26

Stefan Holgersson

Sändlista

Socialnämnden i Flens kommun